Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004403

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-08-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 07.09.2026 р. №311

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ященко Микита Валерійович
2. Mykyta V. Yashchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-5138-1891

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 20-08-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15216

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.21.01

Тема дисертації:

1. Правове регулювання непрямого оподаткування на сучасному етапі розвитку податкової системи України
2. Legal Regulation of Indirect Taxation at the Current Stage of Development of the Tax System of Ukraine

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено аналізу правового регулювання непрямого оподаткування з урахуванням сучасного стану розвитку податкової системи України. Основну увагу в роботі приділено податку на додану вартість та акцизному податку як двом непрямим податкам, через які найбільш виразно проявляється зв'язок податкового регулювання зі споживанням, ціною товарів, робіт і послуг, бюджетними надходженнями та поведінкою учасників податкових правовідносин. Актуальність теми зумовлена тим, що непрямі податки посідають важливе місце у податковій системі України й одночасно мають складну юридичну природу. Їх значення особливо посилюється за умов постійного оновлення податкового законодавства, необхідності стабільного наповнення бюджетів та пошуку ефективних правових засобів регулювання споживання. З одного боку, податок на додану вартість та акцизний податок забезпечують значну частину публічних доходів і тому мають істотне фіскальне значення. З іншого боку, такі податки безпосередньо впливають на

ціну реалізації товарів, робіт і послуг, оскільки саме через неї економічний тягар оподаткування фактично перекладається на особу, яка їх оплачує. Не менш важливим є і те, що справляння непрямих податків супроводжується складними процедурами обліку, звітності, контролю, визначення податкових зобов'язань та застосування спеціальних режимів щодо окремих операцій або товарів. Саме тому правове регулювання непрямого оподаткування не може зводитися лише до визначення ставок, платників чи об'єктів оподаткування. Воно потребує ширшого розуміння, яке враховує матеріальні та процедурні складові виконання податкового обов'язку, а також практику застосування відповідних норм платниками податків, податковими органами та судами. У дисертації ця проблематика розкривається через поставлені завдання, відповідно до яких послідовно охарактеризовано податкову систему України, місце непрямих податків у її складі, а також основні й додаткові елементи правових механізмів податку на додану вартість та акцизного податку. Так, у роботі податкова система України розглядається не лише як сукупність закріплених у законодавстві податків і зборів. Такий підхід є необхідним, оскільки саме через нормативне визначення відповідних платежів окреслюються формальні межі податкової системи. Проте для розуміння її реального функціонування цього недостатньо. Законодавчо встановлений перелік податків і зборів фіксує, насамперед, нормативно визначений склад податкової системи, тоді як її практичний характер проявляється через поведінку учасників податкових правовідносин, послідовність процедур виконання податкового обов'язку та взаємодію платників із контролюючими органами. Саме тому податкова система має також динамічний вимір, пов'язаний з адмініструванням податків, обліком платників і об'єктів оподаткування, поданням звітності, визначенням і сплатою податкових зобов'язань, проведенням контрольних заходів та застосуванням засобів забезпечення виконання податкового обов'язку. У цьому аспекті податкова система постає як цілісний механізм правового упорядкування податкових відносин. Саме в такому динамічному прояві найбільш виразно простежується зв'язок між податковим правом і адміністративно-правовими процедурами, оскільки належне справляння податків потребує не тільки матеріального визначення податкового обов'язку, а й процедурних форм його реалізації. Непрямі податки охарактеризовано як особливу групу обов'язкових платежів, для яких визначальним є вплив на споживання. Водночас такий вплив не є однаковим для всіх учасників відносин. Для покупця або кінцевого споживача включення податку до ціни означає збільшення вартості придбання, а отже, певне обмеження можливості споживання. Для держави та територіальних громад, навпаки, непряме оподаткування виступає джерелом формування публічних доходів. Така подвійність дозволяє побачити непрямий податок не лише як фіскальний інструмент, а і як правовий засіб впливу на економічну поведінку учасників податкових правовідносин. Окрему увагу приділено співвідношенню формального та реального платника непрямого податку. Саме формальний платник виступає тією особою, на яку закон покладає обов'язки з обчислення, декларування та перерахування податку до бюджету. А реальний платник фактично несе податковий тягар у складі ціни. Проте його зв'язок із формальним платником здебільшого виникає в межах цивільно-правових, митно-правових відносин тощо. Через це реальний платник не може розглядатися як повноцінний суб'єкт податкового обов'язку у тому самому значенні, що й особа, на яку закон прямо покладає обов'язок зі сплати податку. Правовий механізм податку на додану вартість у дисертаційній роботі розкривається через поєднання його основних і додаткових елементів.

2. The dissertation is devoted to the analysis of the legal regulation of indirect taxation, taking into account the current state of development of the tax system of Ukraine. The main attention in the work is paid to value added tax and excise tax as two indirect taxes through which the connection between tax regulation and consumption, the price of goods, works and services, budget revenues, and the conduct of participants in tax legal relations is most clearly manifested. The relevance of the topic is determined by the fact that indirect taxes occupy an important place in the tax system of Ukraine and, at the same time, have a complex legal nature. Their significance is especially reinforced under conditions of continuous renewal of tax legislation, the need to ensure stable budget revenues, and the search for effective legal means of regulating consumption. On the one hand, value added tax and excise tax provide a substantial share of public revenues and therefore have considerable fiscal importance. On the other hand, these taxes directly affect the sale price of goods, works, and services, since it is through this

price that the economic burden of taxation is actually shifted to the person who pays for them. No less important is the fact that the levying of indirect taxes is accompanied by complex procedures of accounting, reporting, control, determination of tax liabilities, and the application of special regimes to certain transactions or goods. For this reason, the legal regulation of indirect taxation cannot be reduced merely to the determination of rates, taxpayers, or objects of taxation. It requires a broader understanding that takes into account the substantive and procedural components of fulfilling the tax obligation, as well as the practice of applying the relevant provisions by taxpayers, tax authorities, and courts. In the dissertation, this set of issues is addressed through the research objectives, in accordance with which the tax system of Ukraine, the place of indirect taxes within it, and the basic and additional elements of the legal mechanisms of value added tax and excise tax are consistently characterized. In the work, the tax system of Ukraine is considered not only as a set of taxes and fees established by legislation. Such an approach is necessary, since it is through the statutory definition of the relevant payments that the formal boundaries of the tax system are outlined. However, this is not sufficient for understanding its actual functioning. The legislatively established list of taxes and fees primarily fixes the normatively defined composition of the tax system, whereas its practical nature is manifested through the conduct of participants in tax legal relations, the sequence of procedures for fulfilling the tax obligation, and the interaction of taxpayers with tax authorities. Therefore, the tax system also has a dynamic dimension connected with tax administration, the accounting of taxpayers and objects of taxation, the submission of tax reporting, the determination and payment of tax liabilities, the conduct of control measures, and the application of means ensuring the fulfillment of the tax obligation. In this respect, the tax system appears as an integral mechanism of legal regulation of tax relations. It is precisely in this dynamic manifestation that the connection between tax law and administrative-law procedures is most clearly traced, since the proper levying of taxes requires not only the substantive definition of the tax obligation but also procedural forms of its implementation. Indirect taxes are characterized in the dissertation as a special group of mandatory payments for which the impact on consumption is decisive. At the same time, this impact is not the same for all participants in the relations. For the buyer or final consumer, the inclusion of the tax in the price means an increase in the cost of acquisition and, accordingly, a certain restriction of the possibility of consumption. For the state and territorial communities, on the contrary, indirect taxation serves as a source of public revenues. This duality makes it possible to view an indirect tax not only as a fiscal instrument, but also as a legal means of influencing the economic conduct of participants in tax legal relations. Separate attention is paid to the relationship between the formal and the real taxpayer of an indirect tax. It is the formal taxpayer who acts as the person upon whom the law imposes the duties to calculate, declare and remit the tax to the budget. The real taxpayer, by contrast, actually bears the tax burden as part of the price. However, the connection between the real taxpayer and the formal taxpayer usually arises within civil-law, customs-law or other relations. For this reason, the real taxpayer cannot be regarded as a full-fledged subject of the tax obligation in the same sense as the person upon whom the law directly imposes the duty to pay the tax.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Ященко М. Марки акцизного податку: щодо співвідношення форми, змісту, процедури. Проблеми законності, // Б. 2024. Вип. 166. С. 186-200.

- 2. Ященко М. Узгодження виду та наслідків податкових перевірок щодо надання звітності при придбанні та реалізації алкогольних напоїв. Державне будівництво та місцеве самоврядування. // Б. 2024. Вип. 47. С. 439-451.
- 3. Ященко М. Чи є підстави податкових наслідків неподаткової звітності. Проблеми законності. // Б. 2024. Вип. 167. С. 87-97.
- 4. Ященко М. Місце акцизного податку в податковій системі України. Податкова система: сучасні виклики : зб. ст., доп. та тез учасників міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 30-річчю вид. першого в СНД підруч. «Податкове право» (м. Харків, 16 кві. 2024 р.) / Асоц. фінанс. права України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Х., 2024. С. 186-191.
- 5. Ященко М. До питання щодо режиму застосування марок акцизного податку. Збірник матеріалів III щорічної студентської наукової конференції (з нагоди 220 річниці створення Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого) «Захист прав людини: правовий вимір» (м. Полтава, 17 трав. 2024 р.) / Полтав. юрид. ін-т Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого. Полтава, 2024. С. 317–322.
- 6. Ященко М. Підстави та наслідки проведення фактичних податкових перевірок щодо використання марок акцизного податку. Проблемні питання вирішення податкових спорів в умовах воєнного стану : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 берез. 2024 р.) / за ред. А. Бегунца та М. Кучерявенка. Х. : Право, 2024. С. 126–128.
- 7. Ященко М. Вихідні засади організації податкового контролю щодо відносин, які стосуються обігу підакцизних товарів. Вороновські читання (Адміністративні та податкові процедури: чи є підстави конфлікту): збірник статей, доповідей та тез учасників міжнар.наук.-практ.конф. (м. Чернівці, 4-5 жовтня 2024 р.). Чернівці, 2024. С.179-183.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111U000965

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобильнік Дмитро Анатолійович

2. Dmytro A. Kobylnik

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6777-7963

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Касьяненко Любов Михайлівна

2. Liubov M. Kasianenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1742-7580

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний податковий університет

Код за ЄДРПОУ: 44550814

Місцезнаходження: вул. Університетська, Ірпінь, 08201, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство фінансів України

Ідентифікатор ROR: 004ezwb23

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Латковська Тамара Анатоліївна

2. Tamara A. Latkovska

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3159-5994

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Котенко Артем Михайлович

2. Artem M. Kotenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0790-2512

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шульга Тетяна Михайлівна
2. Tetyana M. Shulga

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8223-5812

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Криницький Ігор Євгенович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Криницький Ігор Євгенович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Лейба Людмила Василівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна